

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران

اداره آموزش و پرورش منطقه ۳ تهران

محل مهر و امضاء مدیر

سؤال

ش صندلی (شماره داوطلب) :	نام واحد آموزشی : دبیرستان غیردولتی دخترانه شمیم عرفان
نام و نام خانوادگی :	نام پدر : پایه : دهم انسانی
سؤال امتحان درس : علوم و فنون ادبی ۱	دبیر : خانم اورنگیان نوبت امتحانی : نیمسال دوم ۹۶-۹۵
ساعت امتحان: ۸ صبح	وقت امتحان : ۷۵ دقیقه
	تاریخ امتحان: ۹۶/۳/۲۹

بارم	سوالات
۲	<p>۱- کامل کنید .</p> <p>الف _ قرن چهارم دوره طلایی همراه با شکوفایی روح ایرانی است که با دانشمند بزرگی چون زکریای رازی شروع شده و با شاعر بی نظیری چون ادامه یافت .</p> <p>ب- ماده ی اصلی ادبیات است .</p> <p>ج - اساسی ترین عامل پیدایی شعر است.</p> <p>د - در سطح لغت ها از نظر نوع ساختمان بررسی می شوند .</p> <p>ه - علمی که قواعد وزن شعر و طبقه بندی وزن ها را از جنبه نظری و عملی تعیین می کند نامیده می شود .</p> <p>و - قافیه وردیف شعر در سطح مورد بررسی قرار می گیرد.</p> <p>ز - ارزش موسیقایی سجع از همه سجع ها بیشتر است .</p> <p>ح - مقدار آوایی که دهان با یکبار باز شدن آن را ادا می کند نام دارد .</p>
۰/۲۵	<p>۲- برای واژه «آزادی» یک واژه هم وزن بنویسید .</p>
۰/۷۵	<p>۳- به سوالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>الف - مهم ترین دوره تمدن اسلامی ایران چه دوره ای است ؟</p> <p>ب - یک تفاوت فصاحت و بلاغت را بنویسید.</p> <p>پ - نوع نثر « کلیله و دمنه » چگونه است ؟</p>
۰/۵	<p>۴- آثار ادبی (شعر و نثر) را از دو دیدگاه کلی می توان طبقه بندی کرد :</p> <p>الف - ب -</p>
۰/۵	<p>۵- قافیه درونی یا ذوقافیتین در کدامیک از سروده های زیر دیده می شود ؟</p> <p>گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان</p> <p>هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را</p>
	<p>نمره ورقه به عدد : به حروف :</p> <p>نمره تجدید نظر و امضاء: به حروف :</p> <p>نام و نام خانوادگی دبیر : تاریخ و امضاء:</p> <p>نام و نام خانوادگی دبیر : تاریخ و امضاء:</p>

بارم	سوالات
۰/۲۵	۶- کامل کنید . الف - زبان فارسی باستان در دوره ی رایج بود و آثار برجای مانده از این زبان به خط نوشته شده است . ب- ویژگی اصلی نثر به کار گیری سجع های ساده است .
۰/۲۵	۷- کار برد «و» در کدام واژه صامت و در کدام واژه مصوت است ؟ الف - آهو ب - ورزش
۰/۲۵	۸- قاعده قافیه را در هر یک از سروده های زیر بنویسید . ای نفس خرم باد صبا از بر یار آمده ای مرحبا بشنو این نی چون حکایت می کند از جدایی ها شکایت می کند
۱	۹- واژه « اسرار آمیز » را یک بار با حذف همزه و یک بار بدون حذف همزه تقطیع کنید و زیر هر هجا علامت آن را بگذارید.
۰/۲۵	۱۰- کدام شخصیت تاریخی ، زبان فارسی دری را زبان رسمی قلمرو خود اعلام کرد ؟
۰/۲۵	۱۱- صامت ها و مصوت های واژه « آرد » را مشخص کنید .
۰/۲۵	۱۲- یکی از شاعران بزرگ دربار غزنوی را نام ببرید .
۰/۲۵	۱۳- آیا در بیت زیر واژه آرایبی (تکرار) در واژگان «غریب» به کار رفته است ؟ چرا ؟ آرایه موجود چه نام دارد ؟ گر آدمم به کوی تو چندان غریب نیست چون من در آن دیار هزاران غریب هست
۰/۲۵	۱۴- انواع جناس را در ابیات زیر مشخص کنید. آمد آورد پیش خیر فراز گفت گوهر به گوهر آمد باز مکن تا توانی دل خلق ریش که گر می گنی می گنی بیخ خویش کار دلم به جان رسد کرد به استخوان رسد نالہ کنم بگویدم دم مزن و بیان مکن

۱۵- برای هرواژه درستون «الف» یک واژه هم قافیه در ستون «ب» قرار دارد آنها را به هم وصل کنید .
(توجه کنید یک واژه اضافی است) .

الف	ب
درایت	سخت
پاییز	رفت
بخت	شدت
	جالیز

.۷۵

پ - کالبد شکافی شعر (۵ نمره)

۱- شعر زیر را بخوانید و آن را بر اساس سنجه های زیر کالبد شکافی کنید .

به سهراب بر تیر باران گرفت	چپ و راست جنگ سواران گرفت
نگه کرد سهراب و آمدش تنگ	بر آشفته و تیز اندر آمد به جنگ
چو سهراب را دید گرد آفرید	که بر سان آتش همی بر دمید
سر نیزه را سوی سهراب کرد	عنان و سنان را پر از تاب کرد
بر آشفته سهراب و شد چون پلنگ	چو بد خواه او چاره گربده جنگ
بزد بر کمر بند گرد آفرید	زره بر تنش یک به یک بردرید

الف) - نوع ادبی و نوع لحن خوانش این سروده را بنویسید.

ب) یک نکته در قلمرو ادبی و یک نکته در قلمرو زبانی مشخص کنید.

پ) در بیت چهارم حروف قافیه را مشخص کرده و قاعده آن را بنویسید.

ت) کدام یک از موارد زیر می تواند وزن صحیح این شعر باشد ؟

الف - فعولن فعولن فعل ب - فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

ث) - بیت آخر را با خط عروضی بنویسید و مرز هجاها را مشخص کنید و علامت مخصوص هر هجا را بگذارید.

۲- در کدام یک از ابیات زیر «موازنه» به کار رفته است ؟ چرا ؟

چرخ ارچه رفیع خاک پایت عقل ارچه بزرگ طفل راهت

ای برتر از خیال و قیاس و گمان و وهم وز هرچه گفته اند و شنیدیم و خوانده ایم

بارم	سوالات
۰/۵	<p>۳- به کار گیری کدام آرایه ها در بیت زیر سبب موسیقی و تاثیر گذاری بیشتر شده است ؟ نمی دانم ، نمی دانم، الهی تو دانی و تو دانی، آنچه خواهی</p>
۱ ۱ ۱ ۰/۵ ۱/۵	<p>ت - کالبد شناسی نثر (۵ نمره)</p> <p>۱- متن را بخوانید و آن را بر اساس سنجه های زیر کالبد شکافی کنید . روزی خواجه گفت غلام را : ای غلام اگر این بار دیگر سفر دریا بر آوری و باز آیی تو را از مال خویش آزاد کنم و سرمایه ی وافر دهم که کفاف آن را پیرایه ی عفاف خود سازی و همه ی عمر پشت به دیوار فراغت باز دهی غلام این پذیرفتگاری از خواجه شنید به روی تقبل و تکفل پیش آمد و بر کار اقبال نمود ، بار در کشتی نهاد و خود در نشست ، روزی دوسه بر روی دریا می راند ، ناگاه بادهای مخالف از هر جانب بر آمد ، سفینه را در گردانید و بار آبگینه ی املش خرد بشکست . کشتی و هر چه در او بود جمله به غرقاب فنا فرو رفت و او دست در سنگ پشت بحری آویخت تا به جزیره ای افتاد .</p> <p>الف - شناسایی و استخراج دو نکته زبانی</p> <p>ب- شناسایی و استخراج دو نکته ادبی</p> <p>پ- شناسایی و استخراج دو نکته فکری</p> <p>ت - لحن حکایت چگونه است ؟</p> <p>۲- حکایت زیر را از نظر قلمرو فکری ، ادبی و زبانی بررسی کنید (هر کدام یک مورد) اسکندر یکی از کاردانان را از عملی شریف عزل کرد و عملی خسیس به وی داد روزی آن مرد بر اسکندر درآمد . اسکندر گفت : چگونه می بینی عمل خویش را ؟ گفت : زندگانی ات دراز باد ! نه مرد به عمل بزرگ و شریف گردد؛ بلکه عمل به مرد بزرگ و شریف گردد . پس در هر عمل که هست نیکو سیرتی می باید و داد .</p> <p>« بهارستان جامی »</p>
۲۰	<p>سربلند باشید جمع نمرات</p>